

Seminarium 4 – samtalsledare Bo Sköld (generalsekreterare Friluftsförbundet)
Svenskarnas stora ideella engagemang – hur och varför?

Lars Svedberg

Lars Svedberg är professor och forskningsföreståndare för Enheten för forskning om det civila samhället vid Ersta Sköndal Högskola.

På konferensen skall han prata om de befolkningsstudier han har genomfört sedan 1993, som undersöker det svenska folkets ideella engagemang och aktiviteter. Både det som sker organiserat och det som är oorganiserat. I det senare ingår sådant frivilligt arbete som sker mellan anhöriga, vänner, grannar och arbetskamrater. Totalt har Lars lett sex stycken befolkningsstudier – fyra nationella samt en internationell komparativ studie och en specialstudie av informella insatser.

Lars kommer att lyfta fram ett par iakttagelser från detta rika forskningsmaterial. En sådan är den enorma mängden av ideellt obetalt arbete som svenskar utför årligen. Detta menar Lars är anmärkningsvärt särskilt i ljuset av antaganden om att ett land som Sverige med en väl utbyggd välfärdsstat skulle få passiva och icke-engagerade medborgare. Studierna har visat att detta är fullständigt fel. Ett annat viktigt fynd är att svenskarnas engagemang har visat sig vara mycket stabilt och legat konstant högt t.ex. över både hög- och lågkonjunktur. Detta är något som skiljer sig från t.ex. USA där engagemanget visserligen ligger lika högt som det svenska men varierar mer över årtiondena.

En tredje iakttagelse som ligger i linje med internationell forskning är att engagemanget är störst för de relativt välbeställda – de som har hög utbildning, bor bra och har familj med barn. Men avseende denna grupp skiljer sig Sverige delvis mot den internationella bilden dels för att medelåldern är yngre – de mest engagerade är mellan 30 och 45 år – samt att det är männen som är mest engagerade. I den anglosaxiska världen är det snarare så att finns det skillnader mellan könen så är det kvinnorna som är mer engagerade. Lars menar att detta är anmärkningsvärt eftersom de flesta andra skillnader som berör mänsklig eller social aktivitet mellan könen har tenderat att minska de senaste 50 åren. För frivilliga insatser visar befolkningsstudierna istället att denna skillnad verkar vara oförändrad eller till och med öka svagt.

Slutligen visar befolkningsstudierna vilken betydelse det sociala arvet har för ideellt engagemang – har man föräldrar och annan släkt som varit engagerade så verkar det innebära att man blir mer aktiv själv.

Lars menar att organisationerna i det civila samhället väl känner till och använder sig av befolkningsstudiernas resultat och framhåller den goda kontakt och samarbetet som hans forskargrupp har med dessa aktörer. Han anser att studierna utgör "flytande kunskaper" som organisationerna bör använda som de vill.

Lars har själv varit aktiv och medlem i flera flera olika organisationer. Ett engagemang han har idag är genom en lobbyorganisation på nätet, där sju miljoner aktivister gemensamt arbetar för mänskliga rättigheter. Han betalar även in pengar varje månad till en humanitär organisation.